

EIS-nieuws

Van het bestuur

De verhuizing van het centraal bureau naar de nieuwe locatie is achter de rug. EIS heeft een plek gekregen in het nieuwe natuurmuseum 'Naturalis'. Hoewel door de verhuizing wat achterstand is opgetreden bij de verwerking van gegevens en andere werkzaamheden, staat EIS weer klaar voor de werkgroepen. Want het wordt voorjaar en het nieuwe veldseizoen komt er aan.

Naast de normale ondersteuning van de werkgroepen en het, zoals altijd, beantwoorden van talloze vragen, staan er voor 1998 enkele bijzondere activiteiten op het programma. Er wordt hard gewerkt aan het tweede en derde deel van de Nederlandse Fauna – over mollusken en loopkevers –, waarvoor EIS de verspreidingskaarten verzorgt. Daarnaast komt dit voorjaar, in samenwerking met de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie, ook de voorlopige atlas van de Nederlandse zweefvliegen (Syrphidae) gereed. Aan zweefvliegen wordt binnen EIS al jaren intensief gewerkt, maar een verspreidingsoverzicht van de hele groep was nog niet eerder verschenen. Dit geldt ook voor de angeldragers (Hymenoptera Aculeata). In 1998 zal hard gewerkt worden aan de samenstelling van de verspreidingsatlas van deze groep.

Maar in 1998 zal er ook aandacht zijn voor kleinere projecten en voor de resultaten van het werk van de werkgroepen. Het tijdschrift 'Nederlandse Faunistische Mededelingen' wordt in een nieuw jasje gestoken en zal regelmatig verschijnen. Het wordt bij uitstek de plaats waar werkgroepen hun onderzoeksresultaten over de verspreiding van Nederlandse ongewervelden kunnen publiceren. Daarnaast wordt in de herfst een bijeenkomst gehouden voor alle medewerkers van de werkgroepen. Over het thema van deze bijeenkomst en andere bijzonderheden volgt nog nader bericht. Om de contacten met de werkgroepen te versterken willen we verder graag het EIS-bestuur uitbreiden met iemand die zich specifiek gaat bezighouden met werkgroepsactiviteiten.

Namens het bestuur en de medewerkers van EIS wens ik alle werkgroepen een goed 1998 toe.

Ad Mol, voorzitter

Activiteiten in 1997

De verhuizing, personele wisselingen en de start van de ambitieuze nieuwe boekenserie Nederlandse Fauna zorgden voor een hectisch maar bevredigend jaar voor EIS-Nederland. Hieronder volgt een overzicht van de voornaamste activiteiten:

Publicaties

In 1997 zijn vele EIS-publicaties verschenen. De meest in het oog springende was wel het langverwachte boek over de sprinkhanen en krekels van Nederland. Het vormt het eerste deel uit de serie **Nederlandse Fauna**, die uitgegeven wordt door het Nationaal Natuurhistorisch Museum, KNNV Uitgeverij en EIS-Nederland. De presentatie op 15 mei 1997 was druk bezocht en Wim Dimmers, actief medewerker aan het sprinkhanenproject, reikte de eerste exemplaren uit aan H. Smit, hoofd IKC-Natuurbeheer en A.W.J. Bosman, directeur Terreinbeheer van de Vereniging Natuurmonumenten.

De uitgave kreeg veel aandacht in de pers, met besprekingen in o.a. NRC, Volkskrant, Parool, Trouw en diverse regionale dagbladen. Ook op de radio werd aandacht besteed aan het boek en vooral de cd (Vroege Vogels, Ontbijtradio, Radio Friesland). In allerlei binnen- en buitenlandse natuurwetenschappelijke bladen zijn inmiddels lovende besprekingen verschenen.

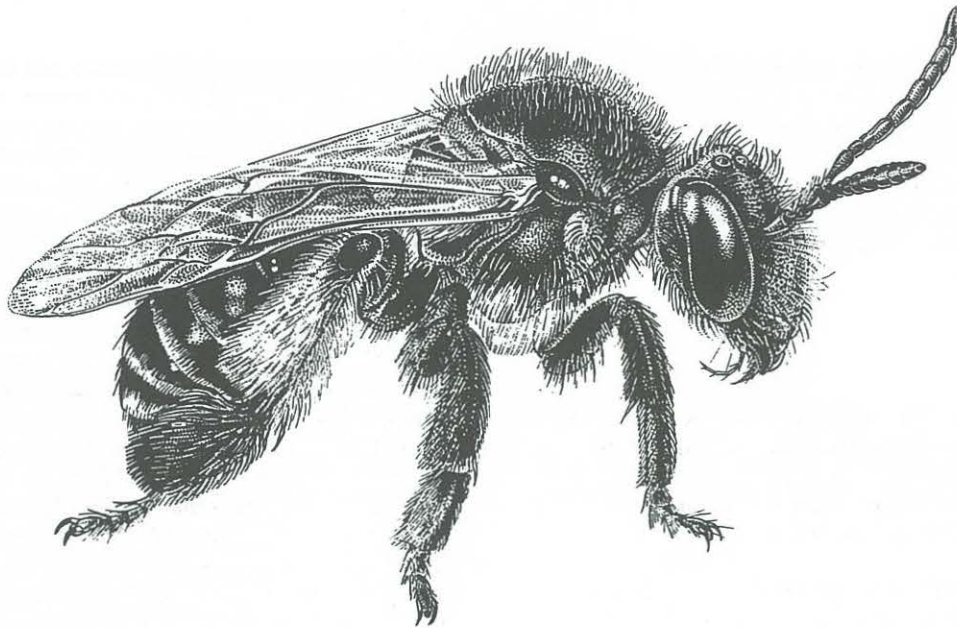
In 1997 werd door de eindredacteur van de serie, Erik van Nieukerken, hard gewerkt aan de volgende twee delen, over zoetwatermollusken en loopkevers. Deze delen zullen in 1998 verschijnen, waarna de libellen en aculeaten aan bod komen. Bij het centraal bureau werd kaartmateriaal verzorgd (loopkevers), een planning en afspraken gemaakt met de auteurs (aculeaten) en redactieassistentie aangesteld voor het afmaken van het manuscript (libellen).

In 1997 verschenen twee nummers van de **Nederlandse Faunistische Mededelingen**. Nummer 6 bevat een tabel en verspreidingsoverzicht van de Nederlandse Steninae (Staphylinidae) door Frans van Stuivenberg. Nummer 7 is een gevarieerd nummer met artikelen over diverse groepen.

Het tijdschrift gaat in 1998 veranderen. We willen een aantrekkelijk en gevarieerd tijdschrift maken, met rubrieken voor korte mededelingen en een regelmatige verschijning. Eenieder wordt verzocht bijdragen op te sturen naar het centraal bureau.

Van de **EIS-nieuwsbrief** verscheen nummer 25 in januari.

Voor besprekingen van EIS-publicaties en andere uitgaves, zie pagina 11-15 van dit nummer.

Macropis europaea, de slobkousbij. Tekening van Inge van Noortwijk (Nationaal Natuurhistorisch Museum) voor de atlas van de Nederlandse bijen, wespen en mieren.

Ondersteuning werkgroepen

Een groot deel van de tijd van het centraal bureau werd besteed aan werkzaamheden ten behoeve van de werkgroepen. Voor publicaties, posters en lezingen werden bestanden beschikbaar gemaakt en werden verspreidingskaarten gemaakt. Er werden weer veel formulieren in de computer ingevoerd, waardoor vooral de bestanden van libellen, zweefvliegen en aculeaten flink groeiden.

Opdrachten

In 1997 werden weer verschillende kleine en grote opdrachten uitgevoerd. Deels ging het om het leveren van inhoudelijke kennis, maar men weet EIS-Nederland ook steeds beter te vinden als het gaat om gegevens die voor allerlei doeleinden gebruikt worden. Meestal worden verspreidingsgegevens (vooralsnog vooral van libellen en sprinkhanen) opgevraagd, soms zit er een analyse aan vast. In 1997 werden, al dan niet betaalde, opdrachten uitgevoerd voor diverse organisaties:

- IKC-Natuurbeheer: libellen in de EHS, aanvullen oude gegevens libellen
- CBS: Biobase, Natuurverkenningen (analyses sprinkhanen/libellen)
- Heidemij: gegevens libellen tbv MER HST-oost
- RIZA: gegevens en analyse libellen/sprinkhanen Tolkamer – Kandia
- gemeente Eindhoven: voorkomen libellen/sprinkhanen
- Natuurmonumenten: leveren gegevens sprinkhanen
- IKL/prov Limburg: leveren gegevens en begeleiding project Rosse sprinkhaan
- Brabants Landschap: gegevens sprinkhanen twee gebieden

- Waterschap de Maaskant: begeleiding project Wrattenbijter Drongelens kanaal
- Provincie Utrecht: gegevens t.b.v. monitoring libellen
- CUR/RIZA: bijdrage handboek natuurvriendelijke oevers

Om hardnekkige misverstanden uit de wereld te helpen: EIS verkoopt geen gegevens. Voor doelen die passen binnen de EIS-doelstellingen worden wel gegevens (eventueel met analyse) beschikbaar gesteld. Het gebruik van de gegevens is beperkt tot het genoemde doel en is gekoppeld aan strikte voorwaarden. Voor het gebruik van de gegevens wordt, afhankelijk van de opdrachtgever, een bedrag in rekening gebracht, waarin de directe kosten voor het voldoen aan de opdracht verwerkt zijn. Ook de hoeveelheid gegevens speelt een rol.

Het beheer en de controle van de gegevens blijft ten alle tijden plaatsvinden op het centraal bureau. Er worden in principe ook geen basisgegevens geleverd, maar geïtegreerde gegevens, bijvoorbeeld de aanwezigheid van soorten per kilometerhok vanaf 1980.

Door de beheerder van het centraal bureau wordt bij elke opdracht overleg gepleegd met de coördinator. Indien bij een opdracht veel gegevens van een waarnemer gebruikt worden, dan wordt deze hierover geïnformeerd.

Programmatuur

In 1997 werden twee ondersteunende programma's aangeschaft. EISKAART (gemaakt door Jeroen Fokker en Oskar Vorst) maakt landelijke en regionale verspreidingskaarten van Nederland. Het is een bewerkte versie van de kaartenmodule van ORDE, waarin makkelijk gegevens uit externe databases ingelezen kunnen worden. Het

programma werd aangekocht voor gebruik op het centraal bureau en door de meest actieve werkgroepen.

FAUNIST (gemaakt door Mark van Veen) is een volledig pakket voor faunistische gegevens (zie ook pag. 21-22). Het wordt gratis ter beschikking gesteld aan de coördinatoren en kan door anderen voor een gering bedrag aangeschaft worden (zie bestelformulier). Het programma zal binnenkort beschikbaar komen.

Overig

EIS-Nederland is als Particuliere Gegevensbeherende Organisatie (PGO) vertegenwoordigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). In 1997 werd onder andere het Jaarboek Natuur 1997 uitgebracht en werd een folder over de activiteiten van de PGO's samengesteld.

Voor wat betreft het libellenonderzoek in Nederland is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de vorig jaar opgerichte Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL) en De Vlinderstichting.

Roy Kleukers

Het symposium werd afgesloten met een excursie naar het Hortobágy National Park, een restant van de originele puszta. De boeren met hun kudden zijn weg, de beheerders laten hun eigen dieren nu grazen. Daarvoor gebruiken ze zoveel mogelijk dezelfde rassen paarden, runderen en schapen als er vroeger rondliepen. Er waren prachtige schapen met rechtopstaande, gedraaide horens en buffels die ooit in de 7^e eeuw vanuit India met nomaden meekwamen. Er zijn flinke problemen met het beheer omdat de rivier de Tisza aan banden is gelegd. Daardoor is de dynamiek verdwenen en treedt plaatselijk een ophoping van zout op, wat niet meer door overstromingen wordt geneutraliseerd. Over de ongewerveldenfauna is wel het nodige bekend, maar men wil graag de medewerking van specialisten om nieuwe gegevens te verzamelen en ter beschikking te stellen van de spiksplinternieuwe databank in het hoofdkantoor in Debrécsen (gefinancierd door de EU). Wie wat leuks wil doen kan daar terecht. Een indrukwekkende dag, met als afsluiting grote aantallen kraanvogels op weg naar hun slaapplaatsen voor die nacht: er trekken er 30-40.000 per jaar door op de weg naar het zuiden, en in het voorjaar natuurlijk de andere kant op, maar dan hebben ze meer haast.

De volgende keer gaan we waarschijnlijk naar Montpellier.

Peter van Helsdingen

E.I.S. INTERNATIONAAL

Van 22 t/m 25 oktober 1997 vond het 11e E.I.S. Symposium plaats. Helaas hadden maar weinig mensen het er voor over om daarvoor helemaal naar Debrécsen in Hongarije te reizen. Toch was het zeker de moeite waard!

De eerste dag werd besteed aan een vergadering van het bestuur als voorbereiding voor de vergadering van het Internationale Comité later op de dag. Er werd gerapporteerd over de activiteiten van de afgelopen periode: Nieuwsbrief 11 (vanuit Leiden verzorgd), de Proceedings van het 10e Symposium (uitgegeven in Saarbrücken), en de contacten met Brussel en Straatsburg vormden daarvan de belangrijkste onderdelen. Bij de vergadering van het Internationale Comité werden de taken binnen het bestuur opnieuw verdeeld. De nieuwe voorzitter is Zoltan Varga uit Debrecen, de nieuwe secretaris Harold Schreiber uit Saarbrücken. Marc Meyer blijft de secretaris voor de ledenadministratie en Desmond Kime blijft penningmeester.

Uit de verschillende bijdragen tijdens de centrale dagen van het symposium kon men zich een goed beeld vormen van de activiteiten op het gebied van faunistisch onderzoek en kartering in de verschillende landen. De voordrachten zullen t.z.t. in de Proceedings worden gepubliceerd. Misschien betrof de belangrijkste voordracht wel het verslag over het samenstellen van het (concept)voorstel voor de uitbreiding van de Appendices van de Conventie van Bern, een opdracht die op contractbasis werd uitgevoerd door E.I.S. Wat ons betreft zal de lijst direct worden uitgebreid met een flink aantal soorten uit een aantal taxonomische groepen: kevers, schorpioenen, spinnen en vliegen. Andere groepen zullen naar verwachting volgend jaar aan de beurt komen: bijen en wespen, sprinkhanen en krekels, en mogelijk nog andere. De financiën in Straatsburg lieten het niet toe dat alle groepen dit jaar werden bekeken.